Šifra kandidata:

Državni izpitni center

M 1 3 2 5 3 1 2 1

JESENSKI IZPITNI ROK

FILOZOFIJA

Izpitna pola 1

Komentar besedila

Četrtek, 29. avgust 2013 / 90 minut

Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Kandidat prinese nalivno pero ali kemični svinčnik.
Kandidat dobi dva konceptna lista in dva ocenjevalna obrazca.

SPLOŠNA MATURA

NAVODILA KANDIDATU

Pazljivo preberite ta navodila.
Ne odpirajte izpitne pole in ne začenjajte reševati naloge, dokler vam nadzorni učitelj tega ne dovoli.

Prilepite kodo oziroma vpišite svojo šifro (v okvirček desno zgoraj na tej strani in na ocenjevalna obrazca). Svojo šifro vpišite tudi na konceptna lista.

Izpitna pola vsebuje 4 filozofska besedila, od katerih izberite eno in napišite komentar, ki naj obsega najmanj 600 besed. Število točk, ki jih lahko dosežete, je 22.

V preglednici z "x" zaznamujte, komentar katerega filozofskega besedila naj ocenjevalec oceni. Če tega ne boste storili, bo ocenil prvi komentar, ki ste ga pisali.

1.	2.	3.	4.

Pišite **v izpitno polo** z nalivnim peresom ali s kemičnim svinčnikom. Pred komentar prepišite avtorja besedila in naslov dela, ki ste ga izbrali. Pišite čitljivo. Če se zmotite, napačno besedo ali poved prečrtajte in jo zapišite na novo. Nečitljivo besedilo bo ocenjeno z 0 točkami. Osnutek komentarja pišite na konceptna lista. Osnutek se ne upošteva pri ocenjevanju.

Zaupajte vase in v svoje zmožnosti. Želimo vam veliko uspeha.

Ta pola ima 12 strani, od tega 2 prazni.

© RIC 2013

Scientia Est Potentia Scientia Est Potentia

Prazna stran

OBRNITE LIST.

1. Platon: Država

Prevod Jožeta Košarja

»Če lahko zdaj najdeš za tiste, ki *so* **določeni**, **da vladajo**, življenjsko obliko, boljšo, kakor je vladanje, ki je zdaj v navadi, potem obstaja možnost za uresničitev dobro vodene države – kajti samo v njej bodo vladali resnično bogati, ne bogati z zlatom, temveč s tem, **s čimer mora biti srečnik bogat: z dobrim in razumnim življenjem**. Če pa se **v vodstvo države vštulijo berači in pohlepneži po premoženju, v upanju, da si bodo tu nagrabili bogastvo, potem ne more biti uresničena dobra država**. V taki državi pride nujno do bojev za oblast, in taka notranja vojna ne uniči samo oblastnikov, temveč tudi vso državo.«

(Vir: Platon: Država. Prevod Jože Košar. Založba Mihelač, Ljubljana 1995, str. 212)

Prevod Gorazda Kocjančiča

»Če boš za **tiste, ki naj bi vladali**, našel boljši način življenja od vladanja, obstaja možnost, da se uresniči dobro upravljan polis – kajti samo v njem bodo vladali resnično bogati, ne bogati po zlatu, temveč po tem, **po čemer mora biti bogat srečen človek: po dobrem in razumnem življenju**. Če pa **se lotijo javnih opravil zato, ker so revni in hlepijo po zasebnih dobrinah, saj mislijo, da si je tu treba prigrabiti dobro, potem to ni možno**. Vladanje je namreč nekaj, za kar se bojujejo, in ker je takšna vojna domača in notranja, uniči tako njih same kot preostali polis.«

(Vir: Platon: Država. Prevod Gorazd Kocijančič. Mohorjeva družba, Celje 2004, 521a)

V navedenem odlomku Platon obravnava vprašanje narave posameznikov, ki so najprimernejši za voditelje v državi. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, kaj Platon razume s pravo srečo in zakaj je srečnost nepravičnih posameznikov le navidezna. Razložite tudi Platonovo pojmovanje individualne in družbene pravičnosti, svoj komentar odlomka pa umestite v okvir celote dela.

2. Aristotel: Nikomahova etika

Ker je smotrov več in ker med njimi nekatere (npr. bogastvo, igranje na piščali, orodja nasploh) izbiramo le za dosego drugih smotrov, je jasno, da niso vsi smotri končni. **Najvišje dobro pa je brez dvoma neki končen smoter.** In dalje: če obstoji le en končni smoter, tedaj je ta smoter tisto »dobro«, ki ga iščemo; če pa je več končnih smotrov, tedaj iščemo tistega, ki je zadnji in najpopolnejši. V primerjavi s smotrom, ki nam je le sredstvo za dosego nekega drugega smotra, je popolnejši tisti smoter, ki ga želimo doseči zavoljo njega samega; v primerjavi s smotrom, ki ga želimo doseči zavoljo njega samega in hkrati kot sredstvo za dosego nekega drugega, pa je popolnejši tisti smoter, ki ga nikdar ne želimo doseči kot sredstvo za dosego nekega drugega smotra. Skratka: kot končen in popoln označujemo tisti smoter, ki ga izberemo vedno le zavoljo njega samega in nikdar ne zavoljo česa drugega**.** Zdi se, da je tak smoter predvsem srečnost. **Srečnosti si želimo vedno le zavoljo nje same, nikoli ne zaradi česa drugega.**

(Vir: Aristoteles: Nikomahova etika. Prevod Kajetan Gantar. Slovenska matica, Ljubljana 1994, str. 57)

V navedenem odlomku Aristotel obravnava vprašanje najvišjega dobrega kot končnega smotra, ki ga na koncu opredeli kot srečnost. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč opišite in razložite Aristotelovo pojmovanje srečnosti ter pojasnite vlogo, ki jo srečnost ima v celoti Aristotelove etične teorije, zlasti njeno razmerje do užitka, pametnosti in razglabljanja, svoj komentar odlomka pa umestite v okvir celote dela.

3. Descartes: Meditacije

Iz tega, da morem misliti Boga samo kot bivajočega, sledi, da je bivanje neločljivo od Boga in da zatorej Bog v resnici biva, ne zato, ker bi moja misel to povzročila ali sploh kaki stvari naložila neko nujnost, temveč nasprotno zato, ker me nujnost te stvari, namreč bivanja božjega, determinira, da to mislim. Zakaj **ni mi dano na prosto izbiro, da bi mislil Boga brez bivanja (se pravi vse popolno bitje brez najvišje popolnosti)**, kakor mi je dovoljeno, da si predstavljam konja s krili ali brez kril.

(Vir: Descartes: Meditacije. Prevod Primož Simoniti. Slovenska matica, Ljubljana 1988, str. 10)

V navedenem odlomku Descartes obravnava problem eksistence Boga. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg vsaj 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, kakšna je po Descartesovem mnenju zveza med pojmom Boga in eksistenco Boga. Podrobneje razložite, v čem se pojem Boga razlikuje od pojma preostalih stvari in zakaj posveča Descartes toliko pozornosti vprašanju eksistence Boga, svoj komentar odlomka pa umestite v okvir celote dela.

4. Nietzsche: H genealogiji morale

To, česar se je treba bati, kar učinkuje usodneje kot katerakoli druga usoda, ni veliki strah, ampak **veliki gnus pred človekom; tako kot veliko sočutje do človeka**. Recimo, da se nekega dne to dvoje spari, potem bi se na svetu neizbežno in takoj pojavilo nekaj najbolj grozljivega, **»zadnja volja« človeka, njegova volja do niča, nihilizem**.

(Vir: Nietzsche: H genealogiji morale. Prevod Teo Bizjak. Slovenska matica, Ljubljana 1998, str. 252)

V navedenem odlomku Nietzsche napoveduje, kakšne posledice bi imela dva izraza negativnosti do človeka: gnus in sočutje. Napišite enovit komentar k odlomku v obliki RAZLAGALNEGA eseja, ki naj bo dolg 600 besed. Odlomka ne obnavljajte, temveč razložite, v kakšni povezavi je nihilizem z gnusom in sočutjem do človeka. Svojo razlago umestite v celoto dela in ob razlagi Nietzschejevega razlikovanja dveh vrst ljudi, močnih in šibkih, pokažite, kam je pripeljala tisočletna prevlada šibkih.

AVTOR BESEDILA IN NASLOV DELA

Prazna stran